

VŠEOBECNÉ PODMIENKY PRE DODÁVKY TOVARU MEDZI ORGANIZÁCIAMI ČLENSKÝCH ŠTÁTOV RADY VZÁJOMNEJ HOSPODÁRSKEJ POMOCI (VDP RVHP) AKO PRAMEŇ MEDZINÁRODNÉHO OBCHODNÉHO PRÁVA

GENERAL CONDITIONS FOR THE DELIVERY OF GOODS BETWEEN ORGANIZATIONS OF MEMBER STATES OF THE COUNCIL FOR MUTUAL ECONOMIC ASSISTANCE (GCD CMEA) AS A SOURCE OF INTERNATIONAL TRADE LAW

Adam Kőszeghy¹

Abstrakt: Príspevok sa zameriava na Všeobecné podmienky pre dodávky tovaru medzi organizáciami zahraničného obchodu členských štátov Rady vzájomnej hospodárskej pomoci (VDP RVHP), ktoré predstavovali špecifický nástroj na zjednodušenie medzinárodného obchodného styku v rámci RVHP, pričom ho boli tieto organizácie zahraničného obchodu povinné aplikovať v rámci právnych vzťahov týkajúcich sa dodávky tovaru v medzinárodnom obchodnom styku. Všeobecné podmienky pre dodávky tovaru RVHP sa preto stali prameňom medzinárodného obchodného práva, avšak ani tento prameň práva sa rovnako nevyhol problematickým aspektom, týkajúcim sa jeho transformácie do právnych poriadkov členských štátov RVHP, ako aj otázkam o možnostiach odklonov od ich aplikácie v praxi medzi nimi. Pozornosť sa venuje aj fenoménu odporúčania RVHP ako aktu orgánov RVHP, v tomto prípade najmä Stálej komisie RVHP pre zahraničný obchod, ktorá v tejto forme prijímala jednotlivé VDP RVHP. Ambíciou príspevku je preto priblížiť okolnosti vedúce k prijatiu VDP RVHP, ich právnu povahu a následný vývoj spolu s ich novelizáciami v roku 1968, 1975, 1979, 1988.

Kľúčové slová: Prameň medzinárodného obchodného práva, Všeobecné podmienky pre dodávky tovaru RVHP, VDP RVHP, VDP RVHP 1958, VDP RVHP 1968, Novelizácie VDP RVHP 1968

Abstract: The paper focuses on the General Conditions for the Delivery of Goods between Foreign Trade Organizations of Member States of the Council

¹ Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Katedra právnych dejín a právnej komparatistiky. ORCID: 0009-0007-5859-455X.

for Mutual Economic Assistance (GCD CMEA), which represented a specific tool for simplifying international trade within the CMEA, and these foreign trade organizations were obliged to apply it in legal relations concerning the supply of goods in international trade. The General Conditions for the Delivery of Goods of the CMEA thus became a source of international trade law, but even this source of law did not escape problematic aspects concerning its transformation into the legal systems of the CMEA member states, as well as questions about the possibilities of deviations from their application in practice between them. Attention is also paid to the phenomenon of CMEA recommendations as acts of CMEA bodies, in this case particularly the Permanent Committee on Foreign Trade of the CMEA, which adopted individual CMEA GCDs in this form. The aim of this paper is therefore to describe the circumstances leading to the adoption of the CMEA GCDs, their legal nature and subsequent development, together with their amendments in 1968, 1975, 1979 and 1988.

Key words: Source of International Trade Law, The General Conditions for the Delivery of Goods CMEA, GCD CMEA, GCD CMEA 1958, GCD CMEA 1968, Amendments of GCD CMEA 1968

Úvod

Do dnešných dní je druhá svetová vojna považovaná nespochybniteľne za najhorší moderný vojnový konflikt postihujúci v podstate celý svet, nevynímajúc najmä územie Európy, ktoré predstavovalo hlavné dejisko bojov medzi vojskami Osi a spojeneckými vojskami Dohody. Tento vojnový konflikt znamenal pre spoločenské, politické a ekonomické usporiadanie Európy prakticky reštart, a to prevažne z hľadiska potreby povojnovej obnovy zničených území postihnutých bojmi a s tým spojenými rozsiahlymi ekonomickými a sociálnymi opatreniami. Pozícia Československa nebola výnimkou, keďže cez jeho územie prechádzal bojový front a počas tohto vojnového konfliktu bola časť územia pod okupáciou nacistického Nemecka. Prirodzenou ambíciou domácej politickej reprezentácie po roku 1945 preto bola obnova Československa, najmä po sociálnej a ekonomickej stránke. Skvelou príležitosťou na realizáciu hospodárskej obnovy Československa bol americký program európskej obnovy (European Recovery Program) známejší pod názvom Marshallov plán, a to vzhľadom na to, že v prvom roku po skončení druhej svetovej vojny 81,5 % československého exportu smerovalo práve na západné trhy.² Napokon však k pristúpeniu Československa k Marshallovmu plánu nedošlo.

² KLUBERT, Tomáš: 9. júl 1947 – Marshallov plán. In Ústav pamäti národa. Dostupné na internete: <https://www.upn.gov.sk/sk/9-jul-1947---marshallov-plan/>. [cit. 2025-09-10].

Pôvodne zamýšľaná účasť československej delegácie na parížskej konferencii bola odvolaná v júli 1947 na základe enormného nátlaku zo strany Sovietskeho zväzu.³ Za týmto tlakom bol strach Moskvy: tá totiž bola proti myšlienke koordinovaného multilaterálneho programu pomoci, ktorý považovala za ohrozenie sovietskej politickej a ekonomickej pozície vo východnej Európe.⁴ Československo sa navyše zaviazalo k zvýšeniu objemu československo-sovietskej obchodnej výmeny.⁵ Tento krok zároveň predznamenal ďalšiu (negatívnu) dynamiku v československo-sovietskych vzťahoch založených na mocenskom vplyve Sovietskeho zväzu prenikajúcom do všetkých sfér fungovania štátu.

Udalosti februárového prevratu 1948 boli ďalším míľnikom na ceste k podradeniu sa hospodárskym a politickým záujmom Sovietskeho zväzu, pričom prispeli k zjavnému urýchleniu izolácie Československa voči západným obchodným partnerom, ktorí viac či menej oprávnene pociťovali neistotu pri myšlienke rozvíjania obchodných vzťahov s Československom.⁶ Zahraničný obchod so Západom v roku 1948 však stále predstavoval 49 % z celkového objemu zahraničného obchodu štátov sovietskeho bloku.⁷ Stav československej ekonomiky sa dostal z viacerých príčin v prvej polovici 1948 do kritickej situácie, pričom jedným z riešení mimo iné malo byť aj posilnenie hospodárskych vzťahov so štátmi sovietskeho bloku. Tieto vzťahy sa mali realizovať na báze ročných obchodných (hospodárskych) dohôd s perspektívou dlhodobosti, pričom došlo k výraznému nárastu obratu zahraničného obchodu s týmito štátmi. Po sovietskom odmietnutí Marshallovho plánu bol totiž spustený takzvaný Molotovov plán – podpísanie série bilaterálnych obchodných dohôd medzi Sovietskym zväzom a štátmi východnej Európy.⁸ To znamenalo začiatok procesov, ktoré viedli neskôr k založeniu RVHP v roku 1949.

³ Pozri bližšie KAPLAN, Karel: Československo v RVHP 1949 – 1956. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1995, s. 14 – 20.

⁴ ROBERTS, Geoffrey: Moscow and the Marshall Plan: Ideology and the Onset of the Cold War, 1947. In: Europe-Asia Studies, Vol. 46, No. 8 (1994), p. 1371; STEINER, André: The Council of Mutual Economic Assistance – An Example of Failed Economic Integration? In: Geschichte und Gesellschaft, Vol. 39, No. 2 (2013), s. 241. DOI: <https://doi.org/10.13109/gege.2013.39.2.240>.

⁵ KLUBERT, Tomáš: 9. júl 1947 – Marshallov plán. In Ústav pamäti národa. Dostupné na internete: <https://www.upn.gov.sk/sk/9-jul-1947---marshallov-plan/>. [cit. 2025-09-10].

⁶ KAPLAN, Karel: Československo v RVHP 1949 – 1956. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1995, s. 22 – 23.

⁷ GODARD, Simon: The Council for Mutual Economic Assistance and the failed Coordination of Planning in the Socialist Bloc in the 1960s. In: CHRISTIAN, Michel – KOTT, Sandrine – MATĚJKA, Ondřej (eds.): Planning in Cold War Europe. Competition, Cooperation, Circulations (1950s–1970s). Berlin: De Gruyter, 2018, s. 192. DOI: <https://doi.org/10.1515/9783110534696-010>.

⁸ ROBERTS, Geoffrey: Moscow and the Marshall Plan: Ideology and the Onset of the Cold War, 1947. In: Europe-Asia Studies, Vol. 46, No. 8 (1994), p. 1383; THOMAS, C. J.: The Comecon: catalyst for economic cooperation in Eastern Europe. In: The Comparative and International Law Journal of Southern Africa, Vol. 9, No. 3 (1976), s. 318.

Štát	Vývoz		Dovoz	
	1947	1948	1947	1948
ZSSR	201	865	280	804
Poľsko	69	381	100	292
Maďarsko	115	160	82	153
Rumunsko	56	171	35	197
Bulharsko	91	112	129	79

Tabuľka č. 1
Zahraničný obchod Československej republiky v mil. Kčs⁹

Čoraz väčšími sa začala v sovietskom bloku skloňovať aj otázka vytvorenia formy užšej hospodárskej spolupráce v podobe medzinárodnej inštitúcie na čele so Sovietskym zväzom. Táto idea bola spočiatku Sovietskym zväzom odmietnutá ako narušujúca štátnu suverenitu a zneužitelná „imperialistami“, naviac prípadné požiadavky v politickej a hospodárskej oblasti dokázal Sovietsky zväz direktívne diktovať z pozície najmocnejšieho štátu sovietskeho bloku.¹⁰ Zo sovietskeho uhla pohľadu prichádzal do úvahy skôr zaužívaný systém spolupráce formou dlhodobých hospodárskych zmlúv, ktorými dokázali poľahky prispôsobovať a ovplyvňovať zloženie ekonomiky jednotlivých štátov sovietskeho bloku určovaním zloženia a rozsahu ich vývozu a dovozu. K zmene prišlo až na prelome roku 1948/1949, a to na podklade rastúceho dopytu po sovietskom dovoze zo strany štátov sovietskeho bloku a politickej motivácie formulovanej Stalinom: hospodárskej izolácie Spojených štátov amerických v Európe.¹¹ Základom pre podobu novej organizácie pre hospodársku spoluprácu bol sovietsko-rumunský návrh spočívajúci v koordinácii spolupráce medzi jednotlivými štátmi až s následnou sovietskou ingerenciou, čo malo výrazne posilňovať privilegovanú pozíciu Sovietskeho zväzu.¹² Spolupráca sa mala sústrediť najmä na dve hlavné oblasti: zahraničný obchod (importné a exportné dohody) a zladenie (koordinácia) hospodárskych plánov jednotlivých štátov, pričom sa k ním neskôr pri vzniku RVHP a konštituovaní jej úloh pridal aj multilaterálny clearing.¹³

K rozhodnutiu o faktickom vzniku Rady vzájomnej hospodárskej pomoci (RVHP) prišlo v rámci hospodárskej porady zástupcov Sovietskeho zväzu (Vjačeslav

⁹ KAPLAN, Karel: Československo v RVHP 1949 – 1956. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1995, s. 24.

¹⁰ Tamže, s. 33, 35.

¹¹ Tamže, s. 35.

¹² Tamže, s. 35.

¹³ Tamže, s. 36, 38.

Michajlovič Molotov, Anastáz Ivanovič Mikojan), Bulharska (Vasil Kolarov, Kolev Terpešov), Československa (Rudolf Slánský, Antonín Gregor), Maďarska (Ernő Gerő, Mihály Farkas), Poľska (Hilary Minc, Eugeniusz Szys) a Rumunska (Gheorghe Gheorghiu-Dej, Vasil Luka) v dňoch 5. – 8. januára 1949 v Moskve, pričom jej vznik bol oznámený až o takmer tri týždne (25. januára 1949).¹⁴ Následne sa k ním na základe výzvy pridalo aj Albánsko. Existencia RVHP však bola skôr zatiaľ formálnou záležitosťou, keďže ani po jej vzniku neboli spočiatku vyriešené základné otázky jej fungovania a vnútorného usporiadania. Jej orgánmi malo byť Byro (každý štát mal v ňom 1 zástupcu, pričom sa v ňom postupne vytvoril vlastný aparát a systém poradcov) a vrcholný orgán v podobe Rady (skladajúcej sa z vládnych delegácií zložených na základe prerokúvaných otázok, na čele s podpredsedom vlády alebo ministrom plánovania) so štvrtročnou periodicitou zasadania.¹⁵ Pozoruhodnou skutočnosťou je teda fakt, že RVHP počas prvých desiatich rokov svojej existencie nemala upravenú svoju inštitucionálnu bázu v rámci akéhokoľvek právneho dokumentu – a to až do prijatia Štatútu RVHP v decembri 1959, s platnosťou od 13. apríla 1960 (vyhláška ministra zahraničných vecí č. 115/1960 Zb. o Štatúte Rady vzájomnej hospodárskej pomoci a Dohovore o právnej spôsobilosti, výsadách a imunitách Rady vzájomnej hospodárskej pomoci zo dňa 22. júna 1960).¹⁶

RVHP sa mala profilovať ako istý „východný protipól“ k Marshallovmu plánu,¹⁷ avšak tento predpoklad sa rozhodne nepotvrdil, a to z viacerých dôvodov. Členské štáty RVHP neboli na rovnakom stupni ekonomického vývoja, agrárne ekonomiky výrazne prevažovali nad priemyselnými ekonomikami (Československo a Sovietsky zväz), čo v zásade znemožňovalo účelnú a cielenú hospodársku spoluprácu medzi nimi. Úloha Československa ako vyspelého štátu sa preto prakticky okamžite transformovala z pozície hospodárskej spolupráce do pozície „záchrancu“ menej vyspelých štátov. Zásadným nedostatkom bola neschopnosť Sovietskeho zväzu zaujať „vedúcu úlohu“ v hospodárskej spolupráci s menej vyspelými členskými štátmi, ba priam naopak „hospodárska spolupráca“ v rámci RVHP mala byť podriadená výlučným záujmom

¹⁴ Pozri KAPLAN, Karel: Československo v RVHP 1949 – 1956. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1995, s. 40; KLUBERT, Tomáš: 25. január 1949. Vznik Rady vzájomnej hospodárskej pomoci. In: Ústav pamäti národa. Dostupné na internete: <https://www.upn.sk/sk/25-január-1949-vznik-rady-vzajomnej-hospodarskej-pomoci/>. [cit. 2025-09-10].

¹⁵ KAPLAN, Karel: Československo v RVHP 1949 – 1956. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1995, s. 41.

¹⁶ THOMAS, C. J.: The Comecon: catalyst for economic cooperation in Eastern Europe. In: The Comparative and International Law Journal of Southern Africa, Vol. 9, No. 3 (1976), s. 319.

¹⁷ GODARD, Simon: The Council for Mutual Economic Assistance and the failed Coordination of Planning in the Socialist Bloc in the 1960s. In: CHRISTIAN, Michel – KOTT, Sandrine – MATĚJKA, Ondřej (eds.): Planning in Cold War Europe. Competition, Cooperation, Circulations (1950s–1970s). Berlin: De Gruyter, 2018, s. 191. DOI: <https://doi.org/10.1515/9783110534696-010>.

ZSSR.¹⁸ Táto skutočnosť predznamenalala či skôr „poznamenala“ osud RVHP na ďalších viac ako 40 rokov.

Štát	Účasť ako pozorovateľ od roku	Členom od roku
Albánsko		1949
Bulharsko		1949
Československo		1949
Maďarsko		1949
Poľsko		1949
Rumunsko		1949
ZSSR		1949
NDR		1950
Mongolsko	1958	1962
Vietnam	1958	1978
Kuba	1965	1972
Čína	1956 – 1961	
KLDR	1956	
Juhoslávia	1956 – 1958, 1966	
Laos	1976	
Angola	1976	
Etiópia	1976	

Tabuľka č. 2
Prehľad členských štátov RVHP v rokoch 1949 – 1991¹⁹

Všeobecné podmienky pre dodávky tovaru RVHP (1958)

Všeobecné podmienky pre dodávky tovaru (alebo všeobecné obchodné podmienky) predstavovali vývojové štádium *lex mercatoria*, pričom ich vznik možno datovať do polovice 19. storočia. Ich vznik bol podmienený prudkým rozvojom medzinárodného obchodu, najmä pod vplyvom priemyselnej revolúcie a oživenia jednotlivých ekonomík, a na druhej strane potrebou vyriešenia problému mnohosti častokrát protichodných národných úprav, ktoré tvorili výraznú prekážku vo voľnosti

¹⁸ KAPLAN, Karel: Československo v RVHP 1949 – 1956. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1995, s. 42 – 44. Porovnaj k tomu MITOVA, Mirena: The International Fair of Plovdiv in Bulgarian-Czechoslovak trade relations in the middle of the 40s and in the 50s of the XX century according to Bulgarian documents. In: Historický časopis, Vol. 71, No. 5, p. 857. DOI: <https://doi.org/10.31577/histcaso.2023.71.5.5>.

¹⁹ KAPLAN, Karel: Československo v RVHP 1949 – 1956. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1995, s. 44.

medzinárodného obchodného styku.²⁰ Podoba týchto všeobecných podmienok bola do veľkej miery ovplyvnená činnosťou veľkých korporácií, zväzov či neutrálnych združení obchodníkov, ktoré si pre zjednodušenie medzinárodného obchodu vytvárali vlastné všeobecné podmienky prispôsobené práve pre určité odvetvie ekonomiky.²¹ Počiatkové výhody spočívali najmä v zľavení distribúcie tovaru, možnosť posúdenia a rozvrhnutia niektorých rizík, zmenšenia rizika vzniku prípadných zbytočných sporov vyplývajúcich z nepresnej formulácie obsahu zmlúv, však na podklade ich rozšíreného používania čoskoro vystriedala obava zo vzniku adhéznych, jednostranne formulovaných nevýhodných podmienok.²² Napriek uvedenému si však koncept všeobecných (obchodných) podmienok zachoval svoju pozíciu ako dôležitý nástroj *lex mercatoria* a prispel k ďalšiemu rozvoju medzinárodného obchodného styku, a to aj smerom k vzniku Všeobecných podmienok pre dodávky tovaru RVHP. Nemožno však opomenúť skutočnosť, že tieto sa odlišovali svojim právnym charakterom, ktorý na rozdiel od platných dodacích podmienok používaných v medzinárodnom obchodnom styku,²³ spočíval v ich dojednaní členskými štátmi RVHP vo forme medzinárodnej zmluvy, a teda ich záväznosť vyplývala z medzinárodného práva vo vzťahu ku každému členskému štátu.²⁴ V skutočnosti tak došlo k silnejšej unifikácii medzinárodného obchodného práva ako v prípade porovnateľných západných snáh vo forme štandardných podmienok a vzorových zmlúv.²⁵

Všeobecné podmienky pre dodávky tovaru medzi organizáciami pre zahraničný obchod členských štátov Rady vzájomnej hospodárskej pomoci (VDP RVHP) predstavovali špecifický druh všeobecných podmienok, ktoré sa aplikovali výlučne na

²⁰ KÖSZEGHY, Adam: Právo medzinárodného obchodu (Od pojmu *ius gentium* až k súčasnému právu medzinárodného obchodu). In: *Historia et theoria iuris*, Roč. 16, č. 2 (2024), s. 47.

²¹ MALACKA, Michal: General commercial terms and standard-form contracts in international business relations. In: *Bratislava Law Review*, Vol. 2, No. 2 (2018), p. 34. DOI: <https://doi.org/10.46282/blr.2018.2.2.102>.

²² ROZEHNALOVÁ, Naděžda: *Transnacionální právo mezinárodního obchodu*. Brno: Masarykova univerzita, 1994, s. 18.

²³ Príkladom mohli byť napríklad všeobecné podmienky pre dodávky tovaru Európskej hospodárskej komory (EHK) OSN, ktoré boli súhrnom typických zmluvných klauzúl obvykle sa vyskytujúcich v obchodnom styku s určitým tovarom; z tohto dôvodu mali dispozitívnu povahu a slúžili iba ako pomôcka pre zmluvné strany, ktoré mali úplnú zmluvnú voľnosť prijať ich bez zmien, so zmenami alebo ich odmietnuť v celom znení. BYSTRICKÝ, Rudolf a kolektív: *Právo mezinárodního obchodu*. Praha: Svoboda, 1967, s. 171.

²⁴ CÚTH, Juraj a kol.: *Medzinárodné obchodné právo*. Bratislava: Obzor, 1983, s. 98.

²⁵ HOYA, Thomas W.: The Comecon General Conditions – A Socialist Unification of International Trade Law. In: *Columbia Law Review*, Vol. 70, No. 2 (1970), p. 253; BERMAN, Harold J.: Unification of Contract Clauses in Trade between Member-Countries of the Council for Mutual Economic Aid. In: *The International and Comparative Law Quarterly*, Vol. 7, No. 4 (1958), p. 659. DOI: <https://doi.org/10.1093/iclqaj/7.4.659>.

medzinárodný obchodný styk medzi členskými štátmi RVHP – ich organizáciami pre zahraničný obchod.²⁶ Impulzom pre ich vytvorenie bola snaha o zjednodušenie obchodného styku medzi členskými štátmi RVHP (socialistického bloku), a to unifikáciou dovtedy používaných rámcových podmienok pre dodávku a odber tovaru.²⁷ Tieto rámcové podmienky známe ako Všeobecné podmienky pre dodávku tovaru (1951) mali formu bilaterálnej dohody medzi jednotlivými členskými štátmi RVHP, a preto vytvárali významnú prekážku jednotného výkonu medzinárodného obchodného styku v rámci RVHP.²⁸ V praxi teda boli pracovníci jednotlivých organizácii zahraničného obchodu členských štátov RVHP nútení aplikovať v rámci medzinárodného obchodného styku RVHP sedem rôznych dokumentov, ktoré sa

²⁶ Tieto organizácie zahraničného obchodu mohli mať rôzne pomenovanie, funkcie ako aj právnu formu. Najzvyčajnejšia bola forma účastinnej (akciovej) spoločnosti, a to kvôli kompatibilite so zahraničnými (nesocialistickými) obchodnými partnermi. K organizácii zahraničného obchodu v rámci RVHP pozri napríklad KUDRJAŠOV, M. – POPOV, N.: Organisations et règles juridiques du commerce extérieur de l'URSS. In: *Zahranichní obchod*, roč. 7, č. 5 (1952), s. 216 – 222; DAVIDOV, Ivan: Monopol zahraničného obchodu v Bulharské lidové republice. In: *Zahranichní obchod*, roč. 7, č. 10 (1952), s. 410 – 417; TUREČEK, Jaroslav: Rumunský zahraniční obchod a jeho organizace. In: *Zahranichní obchod*, roč. 7, č. 11 (1952), s. 457 – 461; RAMZAJCEV, D.: Právní úprava zahraničně-obchodních operací v SSSR. In: *Zahranichní obchod*, roč. IX, č. 4 (1954), s. 141 – 148; RAMZAJCEV, D.: Právní postavení všezvazových podniků zahraničního obchodu. In: *Zahranichní obchod*, roč. IX, č. 10 (1954), s. 408 – 412; SCHUBERT, František: Zahraniční obchod Albánské lidové republiky. In: *Zahranichní obchod*, roč. X, č. 9 (1955), s. 339; OSIK, Albert: Právní organizace polských podniků zahraničního obchodu. In: *Zahranichní obchod*, Zvláštní číslo věnované Polské lidové republice (1959), s. 55 – 57; SINGER, Erik: Právo v zahraničním obchodu. Druhé, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Orbis, 1966, s. 55 – 56; SMIRNOV, A. M. – LJUBIMOV, N. N. a kol.: Zahraniční obchod SSSR. Praha: Orbis, 1956, s. 78 – 82; LIBÁNSKÝ, Václav: Účast sovětských hospodářských organizací v mezinárodních hospodářských vztazích. In: *Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu*, roč. 23, č. 3 (1978), s. 1 – 5. Vo vzťahu k Československu jestvovali spočiatku výsadné spoločnosti pre zahraničný obchod vo forme účastinnej (akciovej) spoločnosti, neskôr po roku 1953 prišiel na „scénu“ podnik zahraničného obchodu ako forma právnickej osoby sui generis. Pozri SOUČKOVÁ, Vilma: Prvé společnosti pro zahraniční obchod. In: *Zahranichní obchod*, roč. III, č. 16-17 (1948), s. 449 – 450; MARKUS, Karel: Do nového roku s novou organizací zahraničního obchodu. In: *Zahranichní obchod*, roč. IV, č. 1 (1949), s. 1 – 3; NYKRYN, Jaroslav – HEŘMAN, Karel – KETTNER, Milan: Realizace v zahraničním obchodě. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1965, s. 76 – 90; MARTINCOVÁ, Lenka: Formovanie podnikov zahraničného obchodu v Československu v rokoch 1948 – 1953. In: *Historický časopis*, Roč. 73, č. 1 (2025), s. 147 – 174. DOI: <https://doi.org/10.31577/histcaso.2025.73.1.6>; KÖSZEGHY, Adam: Podnik zahraničného obchodu ako forma právnickej osoby v medzinárodnom obchode. In: *Historia et theoria iuris*, Roč. 12, č. 1 (2020), s. 32 – 50; HALLON, Ľudovít: Prakticky trhové spoločnosti aj v dobe totality. In: *Hospodárske noviny – HNonline.sk*. Dostupné na internete: <https://hnonline.sk/prakticke-hn/143210-prakticky-trhove-spolocnosti-aj-v-dobe-totality>. [cit.2025-09-10].

²⁷ NYKRYN, Jaroslav a kol.: *Obchodní operace v československém zahraničním obchodu*. Praha: Orbis, 1958, s. 695.

²⁸ Tamže, s. 695.

mohli do istej miery líšiť.²⁹ K zjednoteniu v oblasti všeobecných podmienok pre dodávky tovaru prišlo s účinnosťou od 1. januára 1958 prijatím nových Všeobecných podmienok pre dodávky tovaru RVHP 1958 (VDP RVHP 1958), ktoré boli záväzné pre všetky členské štáty RVHP. Z hľadiska delenia na základe druhu právnej normy v medzinárodnom obchodnom styku išlo o priamu normu, priamo upravujúcu právne vzťahy medzi obchodnými partnermi.³⁰ Predstavovali tak prvý úspešný krok na ceste k odstráneniu rozdielnosti vnútroštátnych právnych poriadkov socialistických štátov v rámci hospodárskeho a obchodného styku.³¹ Na báze prepracovaných bilaterálnych Všeobecných podmienok pre dodávku tovaru (1951) však naďalej pokračoval medzinárodný obchodný styk s mimoeurópskymi socialistickými štátmi, pričom k ich nahradeniu alebo novelizácii dochádzalo prijatím osobitných protokolov ministerstvami zahraničného obchodu oboch štátov.³² Počas platnosti a účinnosti VDP RVHP 1958 bolo takýchto bilaterálnych dohôd uzatvorených / platných celkovo päť, a to s Vietnamskou demokratickou republikou (uzatvorená 10. augusta 1955 s účinnosťou od 10. augusta 1955), Mongolskou ľudovou republikou (uzatvorená 5. septembra 1961 s účinnosťou od 1. októbra 1961), Čínskou ľudovou republikou (uzatvorená 20. septembra 1961 s účinnosťou od 20. septembra 1961), Kórejskou ľudovodemokratickou republikou (uzatvorená 27. novembra 1962 s účinnosťou od 1. januára 1963), Kubánskou republikou (uzatvorená 23. februára 1963 s účinnosťou od 23. februára 1963).³³

Všeobecné podmienky pre dodávky tovaru RVHP 1958 boli prijaté vo forme odporúčania Stálej komisie pre zahraničný obchod RVHP, ktorého aplikáciu boli následne povinné členské štáty oznámiť, pričom sa na základe ich súhlasu s obsahom odporúčania zároveň prijal názor o vzniku medzinárodnoprávneho záväzku členských štátov zabezpečiť aplikáciu VDP RVHP na právne vzťahy v medzinárodnom obchodnom styku RVHP.³⁴ V čase prijatia VDP RVHP 1958, však

²⁹ Všeobecné podmienky 1951 neboli záväzné a mali právnu povahu len odporúčania, a preto sa zmluvné strany mohli odchýliť od niektorých ich ustanovení. Pozri IŠČENKO, A. – ZACEPIN, B.: „Všeobecné podmínky RVHP 1958“ – dokument veľkého významu. In: *Zahraniční obchod*, roč. XI, č. 4 (1959), s. 27.

³⁰ CÚTH, Juraj a kol.: *Medzinárodné obchodné právo*. Bratislava: Obzor, 1983, s. 13.

³¹ KALENSKÝ, Pavel: Ke koncepcii právní úpravy zboží vztahů mezi podniky pro zahraniční obchod členských států RVHP. In: *Studie z mezinárodního práva*, roč. 11 (1966), s. 109; KALENSKÝ, Pavel: *Obligační statut kupní smlouvy v mezinárodním obchodním styku*. Praha: Československá akademie věd, 1960, s. 65.

³² SINGER, Erik: *Právo v zahraničním obchodu*. Praha: Orbis, 1960, s. 89; KALENSKÝ, Pavel: Ke koncepcii právní úpravy zboží vztahů mezi podniky pro zahraniční obchod členských států RVHP. In: *Studie z mezinárodního práva*, roč. 11 (1966), s. 110 – 111.

³³ HORN, Josef: *Všeobecné podmínky pro dodávky zboží, montáž a servis se socialistickými státy*. Praha: Československá obchodní komora, 1967, s. 82 – 150.

³⁴ BYSTRICKÝ, Rudolf a kol.: *Právo mezinárodního obchodu*. Praha: Svoboda, 1967, s. 180.

bohužiaľ, absentovala akákoľvek relevantná právna úprava vnútorného usporiadania RVHP, a teda aj odporúčaní RVHP. K takejto úprave došlo až spätne prijatím Štatútu RVHP v 1959 (1960). Prijímanie odporúčaní RVHP sa malo zakladať na zásade jednomyselnej zainteresovanosti členských štátov RVHP, a teda každý štát mohol ako aj nemusel participovať na prijímaní daného odporúčania.³⁵ Treba uviesť, že o právnej povahe VDP RVHP 1958 prebehla toho času aj diskusia na stránkach Právneho zpravodaje čs. zahraničného obchodu.³⁶ V doktríne panovali vo vzťahu k odporúčaniu dva rozdielne pohľady, a to z hľadiska momentu vzniku záväznosti tohto odporúčania pre členské štáty (prijatie odporúčania v rámci rokovania orgánu RVHP zástupcom členského štátu verzus vyjadrenie súhlasu s obsahom odporúčania príslušným ústavným orgánom – napr. vládou).³⁷ Realizácia tohto medzinárodnoprávneho

³⁵ K právnej povahe a komparácii rozhodnutí RVHP a odporúčaní RVHP pozri viac VELÍŠKOVÁ, Marta: K některým otázkám právní povahy doporučení a rozhodnutí Rady vzájemné pomoci. In: Časopis pro mezinárodní právo, roč. X, č. 3 (1966), s. 247 – 249. Porovnaj aj ČEPELKA, Čestmír: K otázce právní povahy doporučení RVHP. In: Časopis pro mezinárodní právo, roč. XI, č. 1 (1967), s. 37 – 42; GALLO, Vladimír: O právní podstatě doporučení Rady vzájemnej hospodárskej pomoci. In: Právni zpravodaj čs. zahraničného obchodu, roč. 10, č. 1 (1965), s. 10 – 11.

³⁶ Diskusia vznikla na základe doktrínálnych názorov prof. Rudolfa Bystrického na právnú povahu VDP RVHP v jeho diele (učebnici) o základoch medzinárodného práva súkromného. Pozri BYSTRICKÝ, Rudolf: Základy mezinárodního práva soukromého. Praha: Orbis, 1958, s. 291. K reakcii naň porovnaj JIČINSKÝ, Bohumil: K otázce právní povahy Všeobecných podmínek pro dodávky zboží mezi organizacemi pro zahraniční obchod členských států Rady vzájemné hospodářské pomoci (Všeobecné podmínky RVHP 1958) a jejich vnitrostátní závaznosti. In: Právni zpravodaj čs. zahraničného obchodu, Roč. 5, č. 1 (1959), s. 3 – 7; a nadväzujúcu odpoveď BYSTRICKÝ, Rudolf: K otázce právní povahy Všeobecných podmínek pro dodávky zboží RVHP (VP – RVHP). In: Právni zpravodaj čs. zahraničného obchodu, Roč. 5, č. 4 (1959), s. 2 – 7. Porovnaj aj LANDA, Alois: Na okraj „Všeobecných podmínek RVHP - 1958“. In: Právni zpravodaj čs. zahraničného obchodu, roč. 4, č. 2 (1958), s. 3 – 5; KALENSKÝ, Pavel: Ke koncepci právní úpravy zboží vztahů mezi podniky pro zahraniční obchod členských států RVHP. In: Studie z mezinárodního práva, roč. 11 (1966), s. 123; KANDA, Antonín: Současná právní úprava dodávky zboží mezi organizacemi členských států RVHP a perspektivy jejího dalšího zdokonalování. In: Právnik, roč. 111, č. 12 (1972), s. 1109 – 1110; KESELÝ, Vojtech: Právne akty medzinárodných ekonomických organizácií členských krajín RVHP. In: Právnik, roč. 127, č. 12 (1988), s. 1123 – 1126; BERMAN, Harold J.: Unification of Contract Clauses in Trade between Member-Countries of the Council for Mutual Economic Aid. In: The International and Comparative Law Quarterly, Vol. 7, No. 4 (1958), p. 660. DOI: <https://doi.org/10.1093/iclqaj/7.4.659>.

³⁷ BYSTRICKÝ, Rudolf a kol.: Právo mezinárodního obchodu. Praha: Svoboda, 1967, s. 112; KALENSKÝ, Pavel: Rada vzájemné hospodářské pomoci a mezinárodní právo. In: Právni zpravodaj čs. zahraničného obchodu, roč. 8, č. 5 (1962), s. 51; TÓTH, Ľudovít: Právo v zahraničnom obchode. Bratislava: Vysoká škola ekonomická v Bratislave, 1975, s. 149; HRIVNÁK, Jaroslav: Všeobecné podmínky pre dodávky tovaru medzi organizáciami členských štátov Rady vzájomnej hospodárskej pomoci. In: Právny obzor, Roč. 54, č. 1 (1971), s. 6; THOMAS, C. J.: The Comecon: catalyst for economic cooperation in Eastern Europe. In: The Comparative and International Law Journal of Southern Africa, Vol. 9, No. 3 (1976), s. 327; KALENSKÝ, Pavel: Ke koncepci právní úpravy zboží vztahů mezi

záväzku bola ponechaná v medziach vnútroštátneho zákonodarstva každého členského štátu RVHP, a preto forma zabezpečenia tejto aplikácie mohla spočívať napr. vo vydaní osobitného zákonného alebo iného právneho predpisu, či vydaní správneho aktu a pod.³⁸

V prípade Všeobecných podmienok pre dodávky tovaru RVHP 1958 nedošlo ani k ich schváleniu Národným zhromaždením, ani k ratifikácii prezidentom republiky, a teda ani k publikácii v Zbierke zákonov Československej republiky. Ako sa teda Československo vysporiadalo so svojim medzinárodnoprávnym záväzkom zabezpečiť aplikáciu VDP RVHP 1958 na právne vzťahy v medzinárodnom obchodnom styku medzi organizáciami zahraničného obchodu členských štátov RVHP? Aplikácia Všeobecných podmienok pre dodávky tovaru RVHP 1958 bola zabezpečená prostredníctvom hromadného príkazu ministerstva zahraničného obchodu č. 1/1958 zo dňa 15. januára 1958, ktorým bola vydaná „Smernica o používaní Všeobecných podmienok RVHP 1958“ a tým uložená všetkým československým organizáciám zahraničného obchodu povinnosť uzatvárať zmluvy o dodávkach tovaru s podnikmi zahraničného obchodu členských štátov RVHP, a to prirodzene podľa VDP RVHP 1958, na ktoré boli všetky československé podniky zahraničného obchodu povinné navyiac osobitne odkázať prostredníctvom inkorporovanej zmluvnej doložky.³⁹ Vyskytol sa však aj odlišný názor, ktorý aplikáciu VDP RVHP 1958 spájal s vydaním iného podzákonného predpisu, avšak s rovnakým obsahom.⁴⁰ Uvedený transformačný postup však nebol ojedinelým problémom výlučne Československa, ale bohužiaľ tento jav jestvoval v rámci celej RVHP a bol predmetom širokej kritiky, a preto československá delegácia pri prácach na novelizácii VDP RVHP žiadala zosúladenie transformácie s ústavným poriadkom.⁴¹

podniky pro zahraniční obchod členských států RVHP. In: Studie z mezinárodního práva, roč. 11 (1966), s. 125 – 129; KALENSKÝ, Pavel – KUNZ, Otto – WAGNER, Alois: Rada vzájemné hospodářské pomoci. Základní právní problémy. Praha: Academia, 1978, s. 172 – 173.

³⁸ BYSTRICKÝ, Rudolf a kol.: Právo mezinárodního obchodu. Praha: Svoboda, 1967, s. 180; LANDA, Alois: Na okraj „Všeobecných podmínek RVHP - 1958“. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 4, č. 2 (1958), s. 4 – 5.

³⁹ JIČINSKÝ, Bohumil: K otázce právní povahy Všeobecných podmínek pro dodávky zboží mezi organizacemi pro zahraniční obchod členských států Rady vzájemné hospodářské pomoci (Všeobecné podmínky RVHP 1958) a jejich vnitrostátní závaznosti. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, Roč. 5, č. 1 (1959), s. 6; SINGER, Erik. Právo v zahraničním obchodu. Praha: Orbis, 1960, s. 88.

⁴⁰ Týmto podzákonným predpisom mal byť výnos ministra zahraničného obchodu č. 85/1958, pričom mal mať rovnaké účinky ako vyššie uvedený hromadný príkaz ministerstva zahraničného obchodu. Porovnaj HRIVNÁK, Jaroslav: Všeobecné podmínky pre dodávky tovaru medzi organizáciami členských štátov Rady vzájomnej hospodárskej pomoci. In: Právní obzor, Roč. 54, č. 1 (1971), s. 5 – 6.

⁴¹ Pozri najmä bod 2 referátu o potrebe revízie VDP RVHP 1958. Pozri DOSTRAŠIL, Karel: Zhodnocení Všeobecných dodacích podmínek RVHP 1968. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, Zvláštní číslo, Leden (1970), s. 6.

Z hľadiska systematiky Všeobecných podmienok pre dodávky tovaru RVHP 1958, tieto obsahovali celkom preambulu a 74 paragrafov, ktoré mali upraviť jednotlivé otázky vznikajúce pri realizovaní dodávky tovaru ako spôsob uzatvárania zmluvy, dodacie podmienky a lehoty, akosť a množstvo tovaru, balenie a označovanie tovaru, technickú dokumentáciu, previerku akosti tovaru, záruku, spôsob odoslania, spôsob úhrady, okolnosti vylučujúce zodpovednosť, reklamáciu akosti a množstva, sankcie, arbitráž a na záver všeobecné ustanovenia. Prekvapivo však absentovala akákoľvek právna úprava premlčania, a preto sa aplikovali národné (partikulárne) úpravy premlčania, čo nebolo úplne v súzvuku s prvotným účelom zjednocovania práva formou VDP RVHP 1958.⁴² Podľa prvého odseku preambuly VDP RVHP 1958 sa mali všetky dodávky tovaru medzi organizáciami pre zahraničný obchod členských štátov RVHP spravovať týmito podmienkami. Pod dodávkami tovaru bolo možné identifikovať najmä kúpnu zmluvu, zámennú zmluvu, zmluvu o dielo a príkaznú zmluvu, pričom spornými boli aj tzv. kombinované zmluvy, kde bola dodávka tovaru predmetom len časti zmluvy.⁴³ Druhý odsek preambuly VDP RVHP 1958 uvádzal skutočnosti, ktoré umožňovali zmluvný odklon od konkrétnych ustanovení VDP RVHP 1958, a to v prípade špecifickosti tovaru alebo osobitosti dodávky tovaru. Spornou sa javila otázka existencie možnosti preskúmania takéhoto odklonu ex post rozhodcovským súdom z hľadiska jeho oprávnenosti v zmysle tohto odseku VDP RVHP 1958. Československá doktrína sa väčšinovo priklonila k názoru, že skúmanie opodstatnenosti odklonu od VDP RVHP 1958 rozhodcovským súdom ex post sa na základe gramatického výkladu Preambuly VDP RVHP 1958 nevyžaduje a jednoznačne by narušilo právnu istotu subjektov uzatvárajúcich zmluvu, ktoré by takýmto výkladom dospeli do štádia, že by si prakticky neboli nikdy isté platnosťou uzatvorenej zmluvy o dodávke tovaru.⁴⁴ A preto sa pre odklon od konkrétnych ustanovení VDP RVHP 1958 nevyžadovalo naplnenie týchto dôvodov z objektívneho

⁴² KALENSKÝ, Pavel: Ke koncepcii právní úpravy zbožních vztahů mezi podniky pro zahraniční obchod členských států RVHP. In: Studie z mezinárodního práva, roč. 11 (1966), s. 120. V rámci novelizácie VDP RVHP v roku 1965 formou prijatia Protokolu č. 2 k VDP RVHP 1958 boli doplnené ustanovenia § 75 – 84 upravujúce premlčanie v medzinárodnom obchodnom styku. Pozri HORN, Josef: Všeobecné podmínky pro dodávky zboží, montáž a servis se socialistickými státy. Praha: Československá obchodní komora, 1967, s. 77 – 78.

⁴³ RŮŽIČKA, Jaromír – UNGÁR, Herbert: Všeobecné podmínky pro dodávky zboží mezi organisacemi pro zahraniční obchod členských států Rady vzájemné hospodářské pomoci (Všeobecné podmínky RVHP 1958). Praha: Československá obchodní komora, 1960, s. 5; LANDA, Alois: Na okraj „Všeobecných podmínek RVHP - 1958“. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 4, č. 2 (1958), s. 7.

⁴⁴ RŮŽIČKA, Jaromír – UNGÁR, Herbert: Všeobecné podmínky pro dodávky zboží mezi organisacemi pro zahraniční obchod členských států Rady vzájemné hospodářské pomoci (Všeobecné podmínky RVHP 1958). Praha: Československá obchodní komora, 1960, s. 6; BYSTRICKÝ, Rudolf a kol.: Právo mezinárodního obchodu. Praha: Svoboda, 1967, s. 182.

hľadiska, ale postačovalo „len“ naplnenie zo subjektívneho hľadiska konkrétnych zmluvných strán. Zodpovednosť za rozhodnutie o odklone od ustanovení VDP RVHP 1958 bola teda ponechaná na posúdení kontrahujúcich pracovníkov jednotlivých organizácii zahraničného obchodu.⁴⁵ Neskôr sa v rámci rozhodovacej činnosti Rozhodcovského súdu Československej obchodnej komory objavila aj otázka o možnosti odklonu nielen od hmotného, ako aj procesného práva obsiahnutého v VDP RVHP 1958.⁴⁶

Názor ako odpovedať na túto otázku však nebol rozhodne v rámci členských štátov RVHP jednotný.⁴⁷ Na základe diskusie socialistických právnikov z členských štátov RVHP prevažoval názor, že VDP RVHP 1958 boli z povahy veci výslovne kogentné,⁴⁸ a preto sa zmluvné strany mohli odchýliť od týchto ustanovení iba ak a) to dané ustanovenia VDP RVHP 1958 priamo pripúšťali, b) zmluvné strany dospeli k východisku o špecifickosti tovaru alebo osobitosti dopravy a uskutočnili tento odklon zmluvne, c) predpoklady podľa bodu c) pre odklon od VDP RVHP 1958 boli splnené objektívne a bolo možné ich preukázať v rozhodcovskom konaní, d) išlo o otázku komplexne alebo vôbec neupravenú v rámci VDP RVHP 1958, a preto sa na túto otázku malo aplikovať hmotné právo predávajúceho.⁴⁹

VDP RVHP 1958 pochopiteľne nemohli obsahovať „všetko“ a myslieť tak na všetky eventuality vznikajúce v rámci medzinárodného obchodného styku. S ohľadom najmä na široký rozsah rôzneho tovaru, nebolo logicky možné dodávať ho za

⁴⁵ RŮŽIČKA, Jaromír: Třetí rok existence Všeobecných podmínek RVHP 1958. In: Zahraniční obchod, roč. XV, č. 6-7 (1960), s. 29.

⁴⁶ JIČINSKÝ, Bohumil: Některé problémy aplikace VP RVHP ve světle praxe Rozhodčího soudu Čs. obchodní komory. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 8, č. 9 (1962), s. 97.

⁴⁷ Porovnaj napríklad WAGNER, Helmut: Bedeutung und Natur der allgemeinen Bedingungen des Rates für gegenseitige Wirtschaftshilfe. In: Der Aussenhandel, č. 4 (1958), s. 216 a nasl.; alebo z československého prostredia BUDNÍK, Josef: Kolísání prvky všeobecných podmínek RVHP (Poznámky k výkladu § 74 Všeobecných podmínek). In: Časopis pro mezinárodní právo, roč. VII, č. 1 (1963), s. 48.

⁴⁸ V. Kutikov uvádza, že v prípade VDP RVHP 1958 by mal platiť tzv. princíp obligatórnej aplikovateľnosti VDP RVHP ako normatívneho celku. KUTIKOV, Vladimír: Použitelné právo a autonomie vůle podle Všeobecných podmínek pro dodávky zboží mezi organizacemi zahraničního obchodu členských států Rady vzájemné hospodářské pomoci. In: Časopis pro mezinárodní právo, roč. IV, č. 2 (1960), s. 131. Porovnaj aj IŠČENKO, A. – ZACEPIN, B.: „Všeobecné podmínky RVHP 1958“ – dokument velkého významu. In: Zahraniční obchod, roč. XI, č. 4 (1959), s. 27.

⁴⁹ RŮŽIČKA, Jaromír – UNGÁR, Herbert: Všeobecné podmínky pro dodávky zboží mezi organizacemi pro zahraniční obchod členských států Rady vzájemné hospodářské pomoci (Všeobecné podmínky RVHP 1958). Praha: Československá obchodní komora, 1960, s. 6; IŠČENKO, A. – ZACEPIN, B.: „Všeobecné podmínky RVHP 1958“ – dokument velkého významu. In: Zahraniční obchod, roč. XI, č. 4 (1959), s. 28.

rovnakých podmienok (napr. pšenica – priemyselné produkty).⁵⁰ Z tohto dôvodu preto v rámci svojho záverečného ustanovenia upravovali spôsob ako sa vysporiadať so vznikom medzier v práve (VDP RVHP 1958), a to formou tejto kolíznej normy. Ustanovenie § 74 VDP RVHP 1958 odkazovalo pri nedostatočnej alebo absentujúcej úprave na použitie hmotného práva predávajúceho, čím došlo aj k zamedzeniu vzniku spätného odkazu a ďalšieho odkazu, ktorý by bol v danej situácii nežiadúci.⁵¹ Postup vyhodnotenia riešenia medzery v práve bol nasledovný: v prvom rade sa malo hľadať riešenie právnej otázky podľa zmluvy a až v druhom rade podľa VDP RVHP 1958. pričom až potom bolo možné pristúpiť k riešeniu a aplikácii v zmysle hmotného práva predávajúceho.⁵² Pod pojmom „hmotné právo predávajúceho“ bolo možné chápať hmotné (občianske) právo platné pre všeobecný, neurčený okruh domácich ako aj cudzích osôb – vylúčené teda boli osobitné predpisy upravujúce hospodárskoprávne vzťahy medzi vnútroštátnymi socialistickými organizáciami.⁵³ Uvedené bolo potvrdené aj rozhodovacou činnosťou Rozhodcovského súdu Československej obchodnej komory.⁵⁴ Tento „výkladový“ nedostatok bol napokon s účinnosťou od 1. júla 1965 aspoň čiastočne odstránený prijatím Protokolu č. 2 o doplnení VDP RVHP 1958 medzi ČSSR – NDR, a to doplnením nového odseku do §

⁵⁰ SINGER, Erik: Právo v zahraničnom obchode. Praha: Orbis, 1960, s. 89; NYKRYN, Jaroslav a kol.: Obchodní operace v československém zahraničnom obchode. Praha: Orbis, 1958, s. 698; KALENSKÝ, Pavel: Ke koncepcii právní úpravy zboží vztahů mezi podniky pro zahraniční obchod členských států RVHP. In: Studie z mezinárodního práva, roč. 11 (1966), s. 130 – 131.

⁵¹ BUDNÍK, Josef: Kolísání prvky všeobecných podmínek RVHP (Poznámky k výkladu § 74 Všeobecných podmínek). In: Časopis pro mezinárodní právo, roč. VII, č. 1 (1963), s. 51.

⁵² RŮŽIČKA, Jaromír – UNGÁR, Herbert: Všeobecné podmínky pro dodávky zboží mezi organizacemi pro zahraniční obchod členských států Rady vzájemné hospodářské pomoci (Všeobecné podmínky RVHP 1958). Praha: Československá obchodní komora, 1960, s. 111. Tomuto názoru však oponoval J. Budník, ktorý upozornil na to či ide pri posudzovaní poradia riešenia o kogentné alebo dispozitívne ustanovenia VDP RVHP 1958, ktoré mali predchádzať riešeniu podľa zmluvy. Tamže, s. 47. K výpočtu situácii, ktoré mohli nastať pri identifikácii medzier v práve porovnaj KUTIKOV, Vladimír: Použitelné právo a autonomie vůle podle Všeobecných podmínek pro dodávky zboží mezi organizacemi zahraničního obchodu členských států Rady vzájemné hospodářské pomoci. In: Časopis pro mezinárodní právo, roč. IV, č. 2 (1960), s. 134 – 136.

⁵³ S týmto postojom nesúhlasil M. Kemper, pričom svoj odlišný pohľad vyjadril v článku s názvom „Das subsidiär anwendbare Recht in der Praxis des Schiedsgerichtes bei der Kammer für Außenhandel der DDR“ v časopise Der Außenhandel, č. 20/1959. K tomu pozri reakcie jeho československých oponentov KOHN, Lev: Podpůrně použitelné právo v praxi rozhodčího soudu Komory pro zahraniční obchod Německé demokratické republiky. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 5, č. 11-12 (1959), s. 32 – 39; KALENSKÝ, Pavel: K otázce použitelnosti vnitrostátních předpisů o hospodářských vztazích mezi socialistickými organizacemi při právní úpravě zahraničního obchodu mezi zeměmi socialistického tábora. In: Časopis pro mezinárodní právo, roč. IV, č. 3 (1960), s. 251 – 257.

⁵⁴ JIČINSKÝ, Bohumil: Některé problémy aplikace VP RVHP ve světle praxe Rozhodčího soudu Čs. obchodní komory. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 8, č. 9 (1962), s. 100.

74 VDP RVHP 1958.⁵⁵ V prípade československého právneho poriadku sa do 1. apríla 1964 mal preto aplikovať zákon č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník,⁵⁶ pričom však po tomto dátume túto úlohu v plnom rozsahu prevzal nový (revolučný) právny predpis výlučne upravujúci majetkové vzťahy vznikajúce v medzinárodnom obchodnom styku – zákon č. 101/1963 Zb. o právnych vzťahoch v medzinárodnom obchodnom styku (Zákonník medzinárodného obchodu).⁵⁷ Tento právny predpis

⁵⁵ Bod 30 Protokolu č. 2 o doplnení „Všeobecných podmienok pre dodávky tovaru medzi organizáciami pre zahraničný obchod členských štátov Rady vzájomnej hospodárskej pomoci“ (Všeobecných podmienok RVHP 1958) zo dňa 18. júna 1965 v znení: „Pod pojmom materiální právo země prodávajícího se rozumí všeobecné předpisy občanského práva a nikoliv předpisy zvláštní, vydané pro vztahy mezi socialistickými organizacemi a podniky země prodávajícího.“ HORN, Josef: Všeobecné podmínky pro dodávky zboží, montáž a servis se socialistickými státy. Praha: Československá obchodní komora, 1967, s. 77; 79. RŮŽIČKA, Jaromír: Zdokonalení Všeobecných dodacích podmínek v styku s NDR. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 10, č. 3 (1965), s. 4.

⁵⁶ KOHN, Lev: Poznámky ke Knappovu „Předmětu a systému československého socialistického práva občanského“. (Příspěvek k diskusi). In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 6, č. 4 (1960), s. 2 – 5; STUNA, Stanislav: Několik úvah de lege ferenda k otázce aplikace občanského zákoníka na mezinárodní obchodní vztahy. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 6, č. 9 (1960), s. 2 – 5; WENIG, Arnošt: Příspěvek k otázce nové kodifikace majetkového práva. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 7, č. 5-6 (1961), s. 59 – 61.

⁵⁷ Uvedenej aplikabilite jeho ustanovení napovedalo aj ustanovenie § 3 ZMO, ktoré upravovalo aplikáciu jeho ustanovení v prípade, že sa podľa medzinárodného práva súkromného mal použiť československý právny poriadok / československé občianske právo v rámci vzťahov v medzinárodnom obchodnom styku. Zároveň však § 4 ZMO vylučoval aplikáciu jeho ustanovení, pokiaľ medzinárodná zmluva, ktorou bola viazaná Československá republika tak určila. Pozri KANDA, Antonín: Zákoník mezinárodního obchodu. Praha: Orbis, 1976, s. 21 – 22; KOPÁČ, Ludvík: Zákoník mezinárodního obchodu. Komentář. Praha: Panorama, 1984, s. 8, 29 – 32; KALENSKÝ, Pavel a kol.: Právní otázky vnějších vztahů společenství členských států RVHP. Praha: Academia, 1988, s. 143; RŮŽIČKA, Jaromír: Zdokonalení Všeobecných dodacích podmínek v styku s NDR. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 10, č. 3 (1965), s. 4. K povahe tohto právneho predpisu a jeho inovatívnosti naprieč (nielen) socialistickým blokom pozri napríklad BYSTRICKÝ, Rudolf: Zákoník mezinárodního obchodu v systému čs. práva (znovu k otázce práva veřejného a soukromého). In: Právník, roč. 105, č. 3 (1966), s. 251 – 262; KANDA, Antonín: K některým otázkám přípravy zákona o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku. In: Právník, roč. 101, č. 9 (1962), s. 783 – 794; KANDA, Antonín: Zákon o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku (zákoník mezinárodního obchodu) a jeho místo v systému československého socialistického práva. In: Právník, roč. 105, č. 2 (1966), s. 128 – 134; KANDA, Antonín: Základní principy právní úpravy mezinárodního obchodu (Srovnávací studie k 10. výročí vydání čs. zákoníka mezinárodního obchodu). In: Právník, roč. 112, č. 12 (1973), s. 1095 – 1109; KOHN, Lev: Předmět, místní a časová působnost připravovaného zákona o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku. In: Právník, roč. 101, č. 5 (1962), s. 406 – 412; KOPÁČ, Ludvík – SINGER, Erik: Některé nové koncepce osnovy zákona o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku. In: Časopis pro mezinárodní právo, roč. VII, č. 3 (1963), s. 229 – 248; KOPÁČ, Ludvík – SINGER, Erik: Některé nové koncepce osnovy zákona o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku. In: Časopis pro mezinárodní právo, roč. VII, č. 4 (1963), s. 320 – 342; SINGER, Erik: Spolupráce na

v čase svojho prijatia splňal najvyššie kvalitatívne kritéria kladené na modernú záväzkovoprávnu úpravu aplikovateľnú v rámci celosvetového medzinárodného obchodného styku bez ohľadu na ekonomické alebo ideologické rozdiely, čo čiastočne potvrdzujú aj viaceré predlohy použité pri koncipovaní jeho ustanovení pochádzajúce z rôznych častí sveta.⁵⁸

Všeobecné podmienky pre dodávky tovaru RVHP 1968 (VDP RVHP 1968) a jeho novelizácie

Členským štátom RVHP sa v roku 1957 podarilo niečo, čo nemalo dovtedy obdobu ani v kapitalistických štátoch: počas niekoľkých rokov sa dopracovali k zjednoteniu právnej úpravy medzinárodnej kúpy tovaru.⁵⁹ Ako však vyplýva už z vyššie uvedeného, VDP RVHP 1958 neboli dokonalým dielom, ale len jednou z prvých „lastovičiek“, a preto ich nahradenie, resp. novelizácia predstavovalo prirodzený vývoj s ohľadom aj na mnohé vytýkané nedostatky.⁶⁰ Už v rokoch 1964 – 1965 sa

novém kodexu. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 7, č. 10 (1961), s. 95 – 96; BYSTRICKÝ, Rudolf: K zařazení zákona o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 8, č. 10 (1962), s. 113 – 115; HANÁK, Svetozár: Několik poznámek k problematice zvláštního zákona, upravujícího poměry v zahraničním obchodě. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 8, č. 10 (1962), s. 115 – 117; ROHLÍK, Josef: Právní úprava mezinárodních obchodních vztahů a systém čs. práva. In: Právník, roč. 105, č. 6 (1966), s. 524 – 529; z novších (súčasných) prác pozri najmä KÖSZEGHY, Adam: Základné zásady Zákonníka medzinárodného obchodu. In: Historia et theoria iuris, Roč. 13, č. 3 (2021), s. 59 – 67; KÖSZEGHY, Adam: Zákon č. 101/1963 Zb. o právnych vzťahoch v medzinárodnom obchodnom styku (Zákonník medzinárodného obchodu) ako míľnik vo vývoji obchodných vzťahov v Československu. In: Historia et theoria iuris, Roč. 15, č. 1 (2023), s. 40 – 51.

⁵⁸ Švajčiarsky zákon o obligačnom práve, občiansky zákonník ZSSR z roku 1922, grécky občiansky zákonník, taliansky občiansky zákonník, egyptský občiansky zákonník z r. 1948; etiópsky občiansky zákonník z roku 1960, Jednotný obchodní zákonník USA (zákon štátu Pensylvánia z roku 1953), Zásady občianskoprávneho zákonodarstva ZSSR z roku 1961 a ghanský zákon o predaji tovaru z roku 1962. Pozri dôvodovú správu k zákonu č. 101/1963 Sb. o právnych vzťahoch v medzinárodnom obchodnom styku (zákoník medzinárodného obchodu). In: Digitální knihovna, Národní shromáždění ČSSR 1960 – 1964, tisk č. 149. Dostupné na internete: https://www.psp.cz/eknih/1960ns/tisky/t0149_01.htm. [cit. 2025-09-11].

⁵⁹ KALENSKÝ, Pavel a kol.: Právní otázky vnějších vztahů společenství členských států RVHP. Praha: Academia, 1988, s. 291.

⁶⁰ KALENSKÝ, Pavel: Ke koncepci právní úpravy zbožních vztahů mezi podniky pro zahraniční obchod členských států RVHP. In: Studie z mezinárodního práva, roč. 11 (1966), s. 111. Pre analýzu VDP RVHP 1958 z hľadiska nedostatkov porovnaj aj LANDA, Alois: Na okraj „Všeobecných podmínek RVHP - 1958“. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 4, č. 2 (1958), s. 3 – 8; LANDA, Alois: Na okraj „Všeobecných podmínek RVHP - 1958“. (Pokračování). In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 4, č. 3 (1958), s. 9 – 13; LANDA, Alois: Na okraj „Všeobecných podmínek RVHP - 1958“. (Pokračování). In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 4, č. 5 (1958), s. 16 – 22; LANDA,

viedli mnohé medzištátne rokovania o revíziách a doplneniach VDP RVHP 1958, pričom niektoré doplnenia boli zapracované na báze bilaterálnej dohody medzi ČSSR – NDR.⁶¹

Po zdĺhavých a náročných rokovaní napokon v polovici roka 1968 došlo Stálou komisiou RVHP pre zahraničný obchod k (novelizácii) schváleniu nových Všeobecných podmienok pre dodávky tovaru 1968 (VDP RVHP 1968). Na rozdiel od predchádzajúcich VDP RVHP 1958 došlo v súlade s ústavnými predpismi aj k riadnemu vnútroštátnemu schváleniu Národným zhromaždením ČSSR v zmysle čl. 42 Ústavy 1960 na návrh vlády ČSSR, a to dňa 21. decembra 1968.⁶² Po ratifikácii prezidentom ČSSR dňa 15. januára 1969, čím aj nadobudli platnosť, boli tieto VDP RVHP 1968 predpísaným spôsobom aj vyhlásené v Zbierke zákonov vyhláškou ministra zahraničných vecí č. 12/1969 Zb. o Všeobecných podmienkach pre dodávky tovaru medzi organizáciami členských štátov Rady vzájomnej hospodárskej pomoci (VDP RVHP 1968) zo dňa 24. januára 1969. VDP RVHP 1968 boli opätovne prijaté vo forme odporúčania, a preto Československu vznikol medzinárodný záväzok zabezpečiť aplikáciu ustanovení nových VDP RVHP 1968 k 1. januáru 1969. Toto však už nebolo možné administratívnym aktom, ale toto odporúčanie malo povahu medzinárodnej dohody, a to aj z dôvodu vylúčenia konfliktu niektorých ustanovení VDP RVHP 1968 s ustanoveniami ZMO prostredníctvom aplikačnú prednosť v zmysle § 4 ZMO.⁶³

Alois: Na okraj „Všeobecných podmienok RVHP - 1958“. (Dokončení). In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 4, č. 6 (1958), s. 9 – 14; JIČINSKÝ, Bohumil: Některé problémy aplikace VP RVHP ve světle praxe Rozhodčího soudu Čs. obchodní komory. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 8, č. 9 (1962), s. 97 – 100.

⁶¹ SINGER, Erik: Právo v zahraničním obchodu. Druhé, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Orbis, 1966, s. 103; podrobnejšie k bilaterálnej „novelizácii“ VDP RVHP 1958 medzi ČSSR – NDR pozri KALENSKÝ, Pavel: Ke koncepci právní úpravy zboží vztahů mezi podniky pro zahraniční obchod členských států RVHP. In: Studie z mezinárodního práva, roč. 11 (1966), s. 111 – 113; HORN, Josef: Všeobecné podmínky pro dodávky zboží, montáž a servis se socialistickými státy. Praha: Československá obchodní komora, 1967, s. 72 – 78; RŮŽIČKA, Jaromír: Zdokonalení Všeobecných dodacích podmínek v styku s NDR. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 10, č. 3 (1965), s. 1 – 4.

⁶² RŮŽIČKA, Jaromír: Co přináší novelizace Všeobecných dodacích podmínek RVHP. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 14, č. 2-3 (1969), s. 2.

⁶³ HRIVNÁK, Jaroslav: Všeobecné podmínky pre dodávky tovaru medzi organizáciami členských štátov Rady vzájomnej hospodárskej pomoci. In: Právny obzor, Roč. 54, č. 1 (1971), s. 8; RŮŽIČKA, Jaromír: Co přináší novelizace Všeobecných dodacích podmínek RVHP. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 14, č. 2-3 (1969), s. 2.

Predmetom novelizačných prác bolo až 400 návrhov na zmenu alebo doplnenie VDP RVHP 1958 zo všetkých členských štátov RVHP.⁶⁴ V rámci novelizačných prác sa vyskytovali rôzne predstavy a úmysly vo vzťahu k finálnej podobe nových VDP RVHP – možno ich v zásade rozdeliť na dve názorové skupiny: a) užšie poňatie VDP RVHP spočívajúce v podrobnej úprave týkajúcej sa niektorých špecifických dodávok tovaru (najmä dodávky investičných celkov,⁶⁵ príp. strojných zariadení) spolu so záväznosťou VDP RVHP vytvárajúce trvalý obsah zmlúv, a teda určitý stanovený postup zmluvných strán; b) širšie poňatie VDP RVHP zdôrazňujúce väčšiu rolu zmluvných strán a dôraz na individualitu každého obchodného prípadu, a preto považovali za nežiadúce individualizovanie noriem VDP RVHP za účelom prispôsobenia úpravy špecifickému druhu tovaru alebo dodávky, namiesto úpravy v samotnej zmluve.⁶⁶ Vzhľadom na zachovanie univerzality VDP RVHP 1968 sa presadila prirodzene druhá názorová línia. Medzi neúspechy pri novelizácii VDP RVHP možno jednoznačne zaradiť skutočnosť, že sa nepodarilo pozmeniť znenie Preambuly VDP RVHP, tak aby jasne a zreteľne jedine zmluvné strany disponovali záverečným rozhodnutím o možnosti či nemožnosti odchýliť sa od ustanovení VDP RVHP 1968 na základe špecifickosti tovaru a/alebo osobitosti dodávky. Kompromisným bol taktiež návrh o vymedzení ustanovení VDP RVHP 1968 od ktorých nemalo byť možné sa odchýliť, čo však nebolo rovnako úspešné.⁶⁷ Možnosť výkladu Preambuly v zmysle objektívneho prístupu s možnosťou prieskumu ex post rozhodcovským súdom teda zostal takzvané „stále v hre“.⁶⁸ Istým zmiernením však bola možnosť odklonu od ustanovení § 5 a 6 VDP RVHP týkajúcich železničnej a automobilovej dopravy, a to na základe spoločne prijatého výkladového pravidla

⁶⁴ Návrhmi na novelizáciu VDP RVHP prirodzene neprispeli len samotné členské štáty prostredníctvom svojich expertných komisií, ale aj napr. Zahranično-obchodná arbitrážna komisia pri Obchodno-priemyselnej komore ZSSR a iné. Pozri bližšie ROZENBERG, M. G.: Některé otázky aplikace Všeobecných podmínek pro dodávky zboží mezi organizacemi členských států RVHP v praxi Zahraničně-obchodní arbitrážní komise. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 20, č. 3-4 (1975), s. 5 – 13; ROZENBERG, M. G.: Některé otázky aplikace Všeobecných podmínek pro dodávky zboží mezi organizacemi členských států RVHP v praxi Zahraničně-obchodní arbitrážní komise. Část II. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 20, č. 3-4 (1975), s. 5 – 11.

⁶⁵ K špecifikám dodávky investičných celkov pozri bližšie KUČERA, Zdeněk: Specifika dodávek investičních celků ve VDP RVHP 1968 (Výklad základních ustanovení VDP RVHP 1968 se zaměřením na investiční celky). In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 17, č. 4-5, s. 13 – 15.

⁶⁶ RŮŽIČKA, Jaromír: Co přináší novelizace Všeobecných dodacích podmínek RVHP. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 14, č. 2-3 (1969), s. 2.

⁶⁷ Tamže, 2 – 3.

⁶⁸ Neschopnosť odstrániť túto nejednoznačnosť bolo samozrejme podrobené (opätovnej) kritike. Pozri DOSTRAŠIL, Karel: Zhodnocení Všeobecných dodacích podmínek RVHP 1968. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, Zvláštní číslo, Leden (1970), s. 7.

k VDP RVHP 1968 všetkými štátmi RVHP.⁶⁹ Navýšil sa aj celkový počet ustanovení z pôvodných 74 na 110.

Novelizované (nové) VDP RVHP 1968 priniesli najmä nasledovné zmeny:

- a) uzavretie zmluvy – prijatie návrhu s výhradou alebo po uplynutí doby, záväznosť návrhu, význam objednávky a potvrdenie objednávky;
- b) stanovenie dodacích lehôt s mesačnou alebo štvrťročnou presnosťou, spolu s deklaratórnou výzvou k rovnomernému plneniu v prípade hromadných dodávok tovaru v rámci dohodnutých lehôt;
- c) predčasná a čiastočná dodávka tovaru, avšak len so súhlasom kupujúceho;
- d) predmet plnenia – akosť plnenia (obvyklá stredná akosť);
- e) určenie množstva tovaru pri odoslaní podľa údajov odosielateľa a počas prepravy pri prekládke;
- f) právo predávajúceho odoslať tovar na adresu kupujúceho v prípade, že nedostane dispozície pre odoslanie;
- g) záručné lehoty pre náhradné diely;
- h) náhrada škody, avšak len vo vzniku penále za dobu odstraňovania väd
- i) výška pokuty pri odstúpení od zmluvy pri fixnom obchode;
- j) zjednotenie právnej úpravy premlčania.⁷⁰

VDP RVHP 1968 sa však rovnako ako predchádzajúca úprava nevyhli nedokonalostiam spočívajúcim najmä nedostatočných úpravách zodpovednosti za právne vady tovaru, okolností vylučujúcich zodpovednosť za nesplnenie zmluvy a náhrady škody.⁷¹

K ďalšej, avšak už čiastočnej novelizácii VDP RVHP 1968 došlo na základe uloženej úlohy Stálej komisii RVHP pre zahraničný obchod zapracovať výsledky skúmania možnosti väčšieho zblížovania členských štátov RVHP v oblasti hospodárskej a vedeckotechnickej spolupráce spojenej so zvýšením zodpovednosti za nesplnenie alebo nenáležité splnenie zmluvných záväzkov, a to s účinnosťou od 1. januára 1976. Stála komisia RVHP pre zahraničný obchod formou odporúčania vydala VDP RVHP 1968 s vyššie uvedenými a zohľadnenými zmenami a doplnkami z roku 1975. Z tohto dôvodu sa im zaužívalo označenie VDP RVHP 1968/1975. Vzhľadom na predpísaný

⁶⁹ Vzhľadom na to, že pri týchto ustanoveniach absentovalo explicitné ustanovenie o možnosti odklonu, zaužíval sa postoj, že je možné sa odkloniť od všetkých ustanovení s výnimkou tých, ktoré to explicitne vylučujú ako napr. ustanovenie § 102 VDP RVHP 1968 týkajúce sa premlčania. RŮŽIČKA, Jaromír: Co přináší novelizace Všeobecných dodacích podmínek RVHP. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 14, č. 2-3 (1969), s. 3.

⁷⁰ Pozri podrobnejšie HRIVNÁK, Jaroslav: Všeobecné podmínky pro dodávky tovaru mezi organizacemi členských států Rady vzájemnej hospodárskej pomoci. In: Právní obzor, Roč. 54, č. 1 (1971), s. 10 – 28; RŮŽIČKA, Jaromír: Co přináší novelizace Všeobecných dodacích podmínek RVHP. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 14, č. 2-3 (1969), s. 3 – 6.

⁷¹ RŮŽIČKA, Jaromír: Co přináší novelizace Všeobecných dodacích podmínek RVHP. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 14, č. 2-3 (1969), s. 4.

ústavný spôsob ako bolo možné odporúčanie ako medzinárodný záväzok transformovať do československého právneho poriadku, bolo potrebné opätovne schválenie Federálnym zhromaždením ČSSR a ratifikácia prezidentom ČSSR. Znenie VDP RVHP 1968 v znení zmien a doplnkov z roku 1975, však nebolo publikované vo forme konsolidovaného znenia, ale len vo forme „novelizačnej“ vyhlášky ministra zahraničných vecí č. 6/1976 Zb. o zmenách a doplnení Všeobecných podmienok pre dodávky tovaru medzi organizáciami členských štátov Rady vzájomnej hospodárskej pomoci (VDP RVHP 1968) zo dňa 14. januára 1976. K uvedenému kroku došlo z prozaických dôvodov – rozsah zmien a doplnkov nebol príliš veľký a v priebehu najbližších dvoch – troch rokov sa očakávali ďalšie zmeny a doplnky novelizovaných VDP RVHP 1968.⁷² Znenie VDP RVHP 1968/1975 teda obsahovalo oproti predchádzajúcej verzii najmä tieto zmeny:

- a) vzťah náhrady škody – penále (pohltenie nároku na náhradu škody alebo možno žiadať náhradu škody prevyšujúcu penále);
- b) unifikácia všeobecných ustanovení o nesplnení alebo nenáležitom splnení zmluvných záväzkov.⁷³

Zaujímavou, ba až úsmevnou skutočnosťou je, že VDP RVHP 1968/1975 sa aplikovali od roku 1979 aj na obchodné vzťahy medzi členskými štátmi RVHP a Fínskom, a to na základe odporúčania spoločnej komisie pre spoluprácu RVHP a Fínska. Fínsko bolo paradoxne pred tridsiatimi rokmi, v roku 1949 pri vzniku RVHP považované za kandidátsky štát na vstup do RVHP, avšak po odporúčaní západných štátov svoju prihlášku napokon stiahlo.⁷⁴

K ďalšej, predpokladanej novelizácii došlo 13. apríla 1979 v rámci zasadnutia Stálej komisie RVHP pre zahraničný obchod, ktorá vydala formou odporúčania VDP RVHP 1968/1975 v redakcii r. 1979 alebo zjednodušene VDP RVHP 1968/1979. V zmysle štandardných ústavných postupov s týmto odporúčaním Stálej komisie RVHP pre zahraničný obchod vyslovilo Federálne zhromaždenie ČSSR súhlas a prezident ČSSR ho ratifikoval. Tieto zmeny a doplnenia VDP RVHP 1968/1975 mali byť účinné od 1. januára 1980. Opätovne nedošlo k zverejneniu konsolidovaného znenia nových VDP RVHP 1968/1975 v redakcii r. 1979, a to vzhľadom na drobné zmeny. VDP RVHP 1968/1975 v redakcii r. 1979 boli publikované v Zbierke zákonov ČSSR ako novelizačná vyhláška ministra zahraničných vecí č. 17/1980 Zb. o zmenách a doplnení Všeobecných podmienok pre dodávky tovaru medzi organizáciami členských štátov

⁷² RŮŽIČKA, Jaromír: Dílčí novelizace Všeobecných dodacích podmínek RVHP. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 21, č. 1-3 (1976), s. 1.

⁷³ Tamže, s. 2 – 4. K úplnému alebo čiastočnému nesplneniu podľa VDP RVHP 1968/1975 pozri FOREJT, Alois: K otázce účtování penále při úplném nebo částečném nesplnění smluvních závazků podle VDP RVHP 1968/1975. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 24, č. 5-6 (1979), s. 3 – 4.

⁷⁴ K VDP RVHP – Fínsko pozri RŮŽIČKA, Jaromír: Poznámky k Všeobecným dodacím podmínkám RVHP – Fínsko. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 24, č. 4 (1979), s. 9 – 11.

Rady vzájomnej hospodárskej pomoci (VDP RVHP 1968/1975) zo dňa 23. januára 1980. Novelizácia VDP RVHP 1968/1975 v redakcii r. 1979 predstavovala zmeny najmä v oblasti zavedenia hmotnej zainteresovanosti (penále, náhrada škody) v prípade nesplnenia alebo nenáležitého splnenia jednou zo strán. Došlo k legálnej definícii náhrady škody spolu s vylúčením zodpovednosti v prípade odvrátiteľnej škody veriteľom.⁷⁵ Rovnako prišlo k legislatívnemu vyjasneniu vzťahu náhrady škody – penále, a to taxatívnym výpočtom, kedy bol vylúčený nárok na náhradu škody a nárok na vymáhanie výšky škody prevyšujúcej penále.⁷⁶ V iných prípadoch VDP RVHP 1968/1975 v redakcii r. 1979 ustanovoval ekvivalenciu týchto nárokov.⁷⁷ Vo všeobecnosti teda možno uviesť, že touto novelizáciou sa presadila náhrada škody ako ekvivalent v rámci právnej úpravy VDP RVHP popri existencii penále, čo dovtedy v rámci nich absentovalo.

Poslednou novelizáciou VDP RVHP 1968 bola novelizácia VDP RVHP 1968/1988, ktorá bola prijatá 11. októbra 1988 na základe uznesenia Výkonného výboru RVHP. Snahou bolo na najvyššej úrovni zdokonaľiť právne základy spolupráce a podstatnejšie zvýšiť predovšetkým zodpovednosť za porušenie zmluvných záväzkov.⁷⁸ Po ústavne obvyklom postupe spočívajúcom v schválení Federálnym zhromaždením ČSSR a ratifikácii prezidentom ČSSR, VDP RVHP 1968/1988 nadobudli platnosť 6. júla 1989. VDP RVHP 1968/1988 boli publikované v Zbierke zákonov ČSSR ako vyhláška ministra zahraničných vecí č. 101/1989 Zb. o Všeobecných podmienkach pre dodávky tovaru medzi organizáciami členských štátov Rady vzájomnej hospodárskej pomoci zo dňa 28. augusta 1989. V rámci znenia predchádzajúcich verzií VDP RVHP 1968/1975 či VDP RVHP 1968/1975 v redakcii r. 1979 došlo iba k menším, čiastkovým zmenám. Toto neplatilo pre znenie VDP RVHP 1968/1988, ktoré zo 110 ustanovení „narástli“ na 122 ustanovení, pričom došlo aj k prečíslovaniu jednotlivých ustanovení.

Tieto Všeobecné podmienky pre dodávky tovaru medzi organizáciami zahraničného obchodu členských štátov RVHP boli najvyspelejšie, avšak sohľadom na spoločenské, politické a najmä ekonomické zmeny v druhej polovici roku 1989 v Európe a v ponovembrovom Československu, sa ich ustanovenia výraznejšie

⁷⁵ FOREJT, Alois – HRIVNÁK, Jaroslav – KUČERA, Zdeněk: Všeobecné dodací podmínky RVHP 1968/1975 ve znění z r. 1979. Komentář s judikaturou. Bratislava: Československá obchodná priemyselná komora, 1984, s. 173 – 175.

⁷⁶ RŮŽIČKA, Jaromír: Všeobecné dodací podmínky RVHP 1968/1975 ve znění z roku 1979. Praha: Československá obchodní a průmyslová komora, 1979, s. 18.

⁷⁷ FOREJT, Alois – HRIVNÁK, Jaroslav – KUČERA, Zdeněk: Všeobecné dodací podmínky RVHP 1968/1975 ve znění z r. 1979. Komentář s judikaturou. Bratislava: Československá obchodná priemyselná komora, 1984, s. 228 – 230, 232.

⁷⁸ FOREJT, Alois. – HRIVNÁK, Jaroslav – KUČERA, Zdeněk: Všeobecné dodací podmínky RVHP 1968/1988. Komentář s judikaturou. Bratislava: Československá obchodná a priemyselná komora, 1989, s. 10.

nepresadili v novej praxi československého zahraničného obchodu s obchodnými partnermi z RVHP.

Záver

Všeobecné podmienky pre dodávky tovaru medzi organizáciami zahraničného obchodu členských štátov RVHP si od svojho vzniku v roku 1958 prešli zložitou cestou, plnou diskusií, polemík a výkladových problémov, ktoré vznikali prirodzene v rámci dynamickej praxe zahraničného obchodu RVHP. Napriek týmto na prvý pohľad negatívnym aspektom, predstavovali nóvum v oblasti unifikácie právnej úpravy kúpnej zmluvy, čo bolo aj náležite ocenené v zahraničnej literatúre, tak v socialistickom ako aj kapitalistickom bloku. Štyridsať rokov pôsobenia na podobu zahraničného obchodu RVHP znamenalo zaiste aj inšpiráciu pre pokračovanie alebo naopak opustenie niektorých právnych inštitútov, ktoré sa v praxi jednoducho „neosvedčili“. Jedno je však isté – tak ako sa v zásade z „obyčajného“ uhlia stane až enormným tlakom ten vzácny a drahý diamant, tak sa aj VDP RVHP postupne vypracovali na piedestál znamenajúci kľúčový vplyv a dosah na formovanie prameňov moderného medzinárodného obchodného práva.

Zoznam použitej literatúry

1. BERMAN, Harold J.: Unification of Contract Clauses in Trade between Member-Countries of the Council for Mutual Economic Aid. In: The International and Comparative Law Quarterly, Vol. 7, No. 4 (1958), pp. 659 – 690. DOI: <https://doi.org/10.1093/iclqaj/7.4.659>.
2. BUDNÍK, Josef: Kolisní prvky všeobecných podmínek RVHP (Poznámky k výkladu § 74 Všeobecných podmínek). In Časopis pro mezinárodní právo, roč. VII, č. 1 (1963), s. 45 – 51.
3. BYSTRICKÝ, Rudolf a kolektív: Právo mezinárodního obchodu. Praha: Svoboda, 1967. 650 s.
4. BYSTRICKÝ, Rudolf: K otázce právní povahy Všeobecných podmínek pro dodávky zboží RVHP (VP – RVHP). In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, Roč. 5, č. 4 (1959), s. 2 – 7.
5. BYSTRICKÝ, Rudolf: K zařazení zákona o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 8, č. 10 (1962), s. 113 – 115.
6. BYSTRICKÝ, Rudolf: Základy mezinárodního práva soukromého. Praha: Orbis, 1958. 525 s.

7. BYSTRICKÝ, Rudolf: Zákoník mezinárodního obchodu v systému čs. práva (znovu k otázce práva veřejného a soukromého). In: Právník, roč. 105, č. 3 (1966), s. 251 – 262.
8. CÚTH, Juraj a kol.: Medzinárodné obchodné právo. Bratislava: Obzor, 1983. 288 s.
9. ČEPELKA, Čestmír: K otázce právní povahy doporučení RVHP. In: Časopis pro mezinárodní právo, roč. XI, č. 1 (1967), s. 37 – 42.
10. DAVIDOV, Ivan: Monopol zahraničního obchodu v Bulharské lidové republice. In: Zahraniční obchod, roč. 7, č. 10 (1952), s. 410 – 417.
11. DOSTRAŠIL, Karel: Zhodnocení Všeobecných dodacích podmínek RVHP 1968. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, Zvláštní číslo, Leden (1970), s. 5 – 11.
12. Dôvodová správa k zákonu č. 101/1963 Sb. o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku (zákoník mezinárodního obchodu). In: Digitální knihovna, Národní shromáždění ČSSR 1960 – 1964, tisk č. 149. Dostupné na internete: https://www.psp.cz/eknih/1960ns/tisky/t0149_01.htm.
13. FOREJT, Alois – HRIVNÁK, Jaroslav – KUČERA, Zdeněk: Všeobecné dodací podmínky RVHP 1968/1975 ve znění z r. 1979. Komentář s judikaturou. Bratislava: Československá obchodná priemyselná komora, 1984. 308 s.
14. FOREJT, Alois – HRIVNÁK, Jaroslav – KUČERA, Zdeněk: Všeobecné dodací podmínky RVHP 1968/1988. Komentář s judikaturou. Bratislava: Československá obchodná a priemyselná komora, 1989. 384 s. ISBN 80-7003-013-5.
15. FOREJT, Alois: K otázce účtování penále při úplném nebo částečném nesplnění smluvních závazků podle VDP RVHP 1968/1975. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 24, č. 5-6 (1979), s. 3 – 4.
16. GALLO, Vladimír: O právnej podstate doporučení Rady vzájomnej hospodárskej pomoci. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 10, č. 1 (1965), s. 10 – 11.
17. GODARD, Simon: The Council for Mutual Economic Assistance and the failed Coordination of Planning in the Socialist Bloc in the 1960s. In: CHRISTIAN, Michel – KOTT, Sandrine – MATĚJKA, Ondřej (eds.): Planning in Cold War Europe. Competition, Cooperation, Circulations (1950s–1970s). Berlin: De Gruyter, 2018, s. 187 – 212. DOI: <https://doi.org/10.1515/9783110534696-010>. ISBN: 978-3-11-053469-6.
18. HALLON, Ľudovít: Prakticky trhové spoločnosti aj v dobe totality. In: Hospodárske noviny – HNonline.sk. Dostupné na internete: <https://hnonline.sk/prakticke-hn/143210-prakticky-trhove-spolocnosti-aj-v-dobe-totality>. [cit.2025-09-10].

19. HANÁK, Svetozár: Několik poznámek k problematice zvláštního zákona, upravujícího poměry v zahraničním obchodě. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 8, č. 10 (1962), s. 115 – 117.
20. HORN, Josef: Všeobecné podmínky pro dodávky zboží, montáž a servis se socialistickými státy. Praha: Československá obchodní komora, 1967. 221 s.
21. HOYA, Thomas W.: The Comecon General Conditions – A Socialist Unification of International Trade Law. In: Columbia Law Review, Vol. 70, No. 2 (1970), pp. 253 – 305.
22. HRIVNÁK, Jaroslav: Všeobecné podmienky pre dodávky tovaru medzi organizáciami členských štátov Rady vzájomnej hospodárskej pomoci. In: Právny obzor, Roč. 54, č. 1 (1971), s. 5 – 28.
23. IŠČENKO, A. – ZACEPIN, B.: „Všeobecné podmínky RVHP 1958“ – dokument velkého významu. In: Zahraniční obchod, roč. XI, č. 4 (1959), s. 27 – 32.
24. JIČINSKÝ, Bohumil: K otázce právní povahy Všeobecných podmínek pro dodávky zboží mezi organizacemi pro zahraniční obchod členských států Rady vzájemné hospodářské pomoci (Všeobecné podmínky RVHP 1958) a jejich vnitrostátní závaznosti. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, Roč. 5, č. 1 (1959), s. 3 – 7.
25. JIČINSKÝ, Bohumil: Některé problémy aplikace VP RVHP ve světle praxe Rozhodčího soudu Čs. obchodní komory. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 8, č. 9 (1962), s. 97 – 100.
26. KALENSKÝ, Pavel – KUNZ, Otto – WAGNER, Alois: Rada vzájemné hospodářské pomoci. Základní právní problémy. Praha: Academia, 1978. 316 s.
27. KALENSKÝ, Pavel a kol.: Právní otázky vnějších vztahů společenství členských států RVHP. Praha: Academia, 1988. 320 s.
28. KALENSKÝ, Pavel: K otázce použitelnosti vnitrostátních předpisů o hospodářských vztazích mezi socialistickými organizacemi při právní úpravě zahraničního obchodu mezi zeměmi socialistického tábora. In: Časopis pro mezinárodní právo, roč. IV, č. 3 (1960), s. 251 – 257.
29. KALENSKÝ, Pavel: Ke koncepci právní úpravy zboží vztahů mezi podniky pro zahraniční obchod členských států RVHP. In: Studie z mezinárodního práva, roč. 11 (1966), s. 103 – 135.
30. KALENSKÝ, Pavel: Obligační statut kupní smlouvy v mezinárodním obchodním styku. Praha: Československá akademie věd, 1960. 302 s.
31. KALENSKÝ, Pavel: Rada vzájemné hospodářské pomoci a mezinárodní právo. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 8, č. 5 (1962), s. 50 – 53.
32. KANDA, Antonín: K některým otázkám přípravy zákona o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku. In: Právník, roč. 101, č. 9 (1962), s. 783 – 794.

33. KANDA, Antonín: Současná právní úprava dodávky zboží mezi organizacemi členských států RVHP a perspektivy jejího dalšího zdokonalování. In: Právník, roč. 111, č. 12 (1972), s. 1109 – 1122.
34. KANDA, Antonín: Základní principy právní úpravy mezinárodního obchodu (Srovnávací studie k 10. výročí vydání čs. zákoníka mezinárodního obchodu). In: Právník, roč. 112, č. 12 (1973), s. 1095 – 1109.
35. KANDA, Antonín: Zákon o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku (zákoník mezinárodního obchodu) a jeho místo v systému československého socialistického práva. In: Právník, roč. 105, č. 2 (1966), s. 128 – 134.
36. KANDA, Antonín: Zákoník mezinárodního obchodu. Praha: Orbis, 1976. 335 s.
37. KAPLAN, Karel: Československo v RVHP 1949 – 1956. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1995. 519 s. ISBN 80-85270-43-9.
38. KESELÝ, Vojtech: Právne akty medzinárodných ekonomických organizácií členských krajín RVHP. In: Právník, roč. 127, č. 12 (1988), s. 1113 – 1127.
39. KLUBERT, Tomáš: 25. január 1949. Vznik Rady vzájomnej hospodárskej pomoci. In Ústav pamäti národa. Dostupné na internete: <https://www.upn.sk/sk/25-januar-1949-vznik-rady-vzajomnej-hospodarskej-pomoci/>. [cit. 2025-09-10].
40. KLUBERT, Tomáš: 9. júl 1947 – Marshallov plán. In Ústav pamäti národa. Dostupné na internete: <https://www.upn.gov.sk/sk/9-jul-1947---marshallov-plan/>. [cit. 2025-09-10].
41. KOHN, Lev: Podpůrně použitelné právo v praxi rozhodčího soudu Komory pro zahraniční obchod Německé demokratické republiky. In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 5, č. 11-12 (1959), s. 32 – 39.
42. KOHN, Lev: Poznámky ke Knappovu „Předmětu a systému československého socialistického práva občanského“. (Příspěvek k diskusi). In: Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu, roč. 6, č. 4 (1960), s. 2 – 5.
43. KOHN, Lev: Předmět, místní a časová působnost připravovaného zákona o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku. In: Právník, roč. 101, č. 5 (1962), s. 406 – 412.
44. KOPÁČ, Ludvík – SINGER, Erik: Některé nové koncepce osnovy zákona o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku. In: Časopis pro mezinárodní právo, roč. VII, č. 3 (1963), s. 229 – 248.
45. KOPÁČ, Ludvík – SINGER, Erik: Některé nové koncepce osnovy zákona o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku. In: Časopis pro mezinárodní právo, roč. VII, č. 4 (1963), s. 320 – 342.
46. KOPÁČ, Ludvík: Zákoník mezinárodního obchodu. Komentář. Praha: Panorama, 1984. 349 s.
47. KÖSZEGHY, Adam: Podnik zahraničného obchodu ako forma právnickej osoby v medzinárodnom obchode. In: Historia et theoria iuris, roč. 12, č. 1 (2020), s. 32 – 50.

48. KÖSZEGHY, Adam: Právo medzinárodného obchodu (Od pojmu *ius gentium* až k súčasnému právu medzinárodného obchodu). In: *Historia et theoria iuris*, roč. 16, č. 2 (2024), s. 39 – 53.
49. KÖSZEGHY, Adam: Základné zásady Zákonníka medzinárodného obchodu. In: *Historia et theoria iuris*, Roč. 13, č. 3 (2021), s. 59 – 67.
50. KÖSZEGHY, Adam: Zákon č. 101/1963 Zb. o právnych vzťahoch v medzinárodnom obchodnom styku (Zákonník medzinárodného obchodu) ako míľnik vo vývoji obchodných vzťahov v Československu. In: *Historia et theoria iuris*, roč. 15, č. 1 (2023), s. 40 – 51.
51. KUČERA, Zdeněk: Specifika dodávok investičných celků ve VDP RVHP 1968 (Výklad základních ustanovení VDP RVHP 1968 se zaměřením na investiční celky). In: *Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu*, roč. 17, č. 4-5, s. 13 – 15.
52. KUDRJAŠOV, M. – POPOV, N.: Organisaće a právní regulace zahraničního obchodu Maďarska. In: *Zahraníční obchod*, roč. 7, č. 5 (1952), s. 216 – 222.
53. KUTIKOV, Vladimír: Použitelné právo a autonomie vůle podle Všeobecných podmínek pro dodávky zboží mezi organizacemi zahraničního obchodu členských států Rady vzájemné hospodářské pomoci. In: *Časopis pro mezinárodní právo*, roč. IV, č. 2 (1960), s. 129 – 137.
54. LANDA, Alois: Na okraj „Všeobecných podmínek RVHP - 1958“. (Dokončení). In: *Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu*, roč. 4, č. 6 (1958), s. 9 – 14.
55. LANDA, Alois: Na okraj „Všeobecných podmínek RVHP - 1958“. (Pokračování). In: *Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu*, roč. 4, č. 3 (1958), s. 9 – 13.
56. LANDA, Alois: Na okraj „Všeobecných podmínek RVHP - 1958“. (Pokračování). In: *Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu*, roč. 4, č. 5 (1958), s. 16 – 22.
57. LANDA, Alois: Na okraj „Všeobecných podmínek RVHP - 1958“. In: *Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu*, roč. 4, č. 2 (1958), s. 3 – 8.
58. LIBÁNSKÝ, Václav: Účast sovětských hospodářských organizací v mezinárodních hospodářských vztazích. In: *Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu*, roč. 23, č. 3 (1978), s. 1 – 5.
59. MALACKA, Michal: General commercial terms and standard-form contracts in international business relations. In: *Bratislava Law Review*, Vol. 2, No. 2 (2018), pp. 30 – 47. DOI: <https://doi.org/10.46282/blr.2018.2.2.102>.
60. MARKUS, Karel: Do nového roku s novou organizací zahraničního obchodu. In: *Zahraníční obchod*, roč. IV, č. 1 (1949), s. 1 – 3.
61. MARTINCOVÁ, Lenka: Formovanie podnikov zahraničného obchodu v Československu v rokoch 1948 – 1953. In: *Historický časopis*, Roč. 73, č. 1 (2025), s. 147 – 174. DOI: <https://doi.org/10.31577/histcaso.2025.73.1.6>.
62. MITOVA, Mirena: The International Fair of Plovdiv in Bulgarian-Czechoslovak trade relations in the middle of the 40s and in the 50s of the XX century according

to Bulgarian documents. In: *Historický časopis*, Vol. 71, No. 5 (2023), pp. 849 – 866. DOI: <https://doi.org/10.31577/histcaso.2023.71.5.5>.

63. NYKRYN, Jaroslav – HEŘMAN, Karel – KETTNER, Milan: *Realizace v zahraničním obchodě*. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1965. 545 s.
64. NYKRYN, Jaroslav a kol.: *Obchodní operace v československém zahraničním obchodu*. Praha: Orbis, 1958. 915 s.
65. OSIK, Albert: Právní organizace polských podniků zahraničního obchodu. In: *Zahraniční obchod, Zvláštní číslo věnované Polské lidové republice (1959)*, s. 55 – 57.
66. RAMZAJCEV, D.: Právní postavení všezvazových podniků zahraničního obchodu. In: *Zahraniční obchod*, roč. IX, č. 10 (1954), s. 408 – 412.
67. RAMZAJCEV, D.: Právní úprava zahraničně-obchodních operací v SSSR. In: *Zahraniční obchod*, roč. IX, č. 4 (1954), s. 141 – 148.
68. ROBERTS, Geoffrey: Moscow and the Marshall Plan: Ideology and the Onset of the Cold War, 1947. In: *Europe-Asia Studies*, Vol. 46, No. 8 (1994), pp. 1371 – 1386.
69. ROHLÍK, Josef: Právní úprava mezinárodních obchodních vztahů a systém čs. práva. In: *Právník*, roč. 105, č. 6 (1966), s. 524 – 529.
70. ROZEHNALOVÁ, Naděžda: *Transnacionální právo mezinárodního obchodu*. Brno: Masarykova univerzita, 1994. 205 s. ISBN 80-210-0855-5.
71. ROZENBERG, M. G.: Některé otázky aplikace Všeobecných podmínek pro dodávky zboží mezi organizacemi členských států RVHP v praxi Zahraničně-obchodní arbitrážní komise. In: *Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu*, roč. 20, č. 3-4 (1975), s. 5 – 13.
72. ROZENBERG, M. G.: Některé otázky aplikace Všeobecných podmínek pro dodávky zboží mezi organizacemi členských států RVHP v praxi Zahraničně-obchodní arbitrážní komise. Část II. In: *Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu*, roč. 20, č. 3-4 (1975), s. 5 – 11.
73. RŮŽIČKA, Jaromír – UNGÁR, Herbert: *Všeobecné podmínky pro dodávky zboží mezi organizacemi pro zahraniční obchod členských států Rady vzájemné hospodářské pomoci (Všeobecné podmínky RVHP 1958)*. Praha: Čs. obchodní komora, 1960. 130 s.
74. RŮŽIČKA, Jaromír: Co přináší novelizace Všeobecných dodacích podmínek RVHP. In: *Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu*, roč. 14, č. 2-3 (1969), s. 2 – 6.
75. RŮŽIČKA, Jaromír: Dílčí novelizace Všeobecných dodacích podmínek RVHP. In: *Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu*, roč. 21, č. 1-3 (1976), s. 1 – 5.
76. RŮŽIČKA, Jaromír: Poznámky k Všeobecným dodacím podmínkám RVHP – Finsko. In: *Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu*, roč. 24, č. 4 (1979), s. 9 – 11.

77. RŮŽIČKA, Jaromír: Třetí rok existence Všeobecných podmínek RVHP 1958. In: *Zahraniční obchod*, roč. XV, č. 6-7 (1960), s. 27 – 34.
78. RŮŽIČKA, Jaromír: Všeobecné dodací podmínky RVHP 1968/1975 ve znění z roku 1979. Praha: Československá obchodní a průmyslová komora, 1979. 143 s.
79. RŮŽIČKA, Jaromír: Zdokonalení Všeobecných dodacích podmínek v styku s NDR. In: *Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu*, roč. 10, č. 3 (1965), s. 1 – 4.
80. SCHUBERT, František: Zahraniční obchod Albánské lidové republiky. In: *Zahraniční obchod*, roč. X, č. 9 (1955), s. 338 – 342.
81. SINGER, Erik: *Právo v zahraničním obchodu*. Druhé, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Orbis, 1966. 592 s.
82. SINGER, Erik: *Právo v zahraničním obchodu*. Praha: Orbis, 1960. 449 s.
83. SINGER, Erik: Spolupráce na novém kodexu. In: *Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu*, roč. 7, č. 10 (1961), s. 95 – 96.
84. SMIRNOV, A. M. – LJUBIMOV, N. N. a kol.: *Zahraniční obchod SSSR*. Praha: Orbis, 1956. 271 s.
85. SOUČKOVÁ, Vilma: Prvé společnosti pro zahraniční obchod. In: *Zahraniční obchod*, roč. III, č. 16-17 (1948), s. 449 – 450.
86. STEINER, André: The Council of Mutual Economic Assistance – An Example of Failed Economic Integration? In: *Geschichte und Gesellschaft*, Vol. 39, No. 2 (2013), s. 240 – 258. DOI: <https://doi.org/10.13109/gege.2013.39.2.240>.
87. STUNA, Stanislav: Několik úvah de lege ferenda k otázce aplikace občanského zákoníka na mezinárodní obchodní vztahy. In: *Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu*, roč. 6, č. 9 (1960), s. 2 – 5.
88. THOMAS, C. J.: The Comecon: catalyst for economic cooperation in Eastern Europe. In: *The Comparative and International Law Journal of Southern Africa*, Vol. 9, No. 3 (1976), s. 315 – 335.
89. TÓTH, Ľudovít: *Právo v zahraničnom obchode*. Bratislava: Vysoká škola ekonomická v Bratislave, 1975. 228 s.
90. TUREČEK, Jaroslav: Rumunský zahraniční obchod a jeho organizace. In: *Zahraniční obchod*, roč. 7, č. 11 (1952), s. 457 – 461.
91. VELÍŠKOVÁ, Marta: K některým otázkám právní povahy doporučení a rozhodnutí Rady vzájemné pomoci. In: *Časopis pro mezinárodní právo*, roč. X, č. 3 (1966), s. 242 – 255.
92. WAGNER, Helmut: Bedeutung und Natur der allgemeinen Bedingungen des Rates für gegenseitige Wirtschaftshilfe. In: *Der Außenhandel*, č. 4 (1958), s. 216 a nasl.
93. WENIG, Arnošt: Příspěvek k otázce nové kodifikace majetkového práva. In: *Právní zpravodaj čs. zahraničního obchodu*, roč. 7, č. 5-6 (1961), s. 59 – 61.

Kontaktné údaje

Mgr. Adam Kőszeghy, PhD.

adam.koszeghy@flaw.uniba.sk

Univerzita Komenského v Bratislave

Právnická fakulta , Katedra právnych dejín a právnej komparatistiky

ORCID: 0009-0007-5859-455X